

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็น

มาตรา ๕ วรรคสาม

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ หน่วยงานของรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นแก่ประชาชน และนำผลนั้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นกับการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามกฎหมายนี้ต้องดำเนินการเป็นลำดับก่อนหรือหลังหรือไม่ อย่างไร

ตอบ พระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดในลักษณะที่จะเป็นขั้นตอนว่าการรับฟังความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างใดต้องทำก่อนหลังกัน แต่กำหนดให้ต้องทำทั้งสองอย่าง แต่อย่างน้อยในการวิเคราะห์ผลกระทบจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติอาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กันได้ เช่น ในการรับฟังความคิดเห็นต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากกฎหมาย ภาระที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน ซึ่งในการจัดทำข้อมูลดังกล่าว หน่วยงานของรัฐย่อมต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบเป็นการเบื้องต้นด้วยอยู่แล้ว

๒. ทุกครั้งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายทั้งในชั้นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและในชั้นกรรมาธิการจำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นใหม่ทุกครั้งและต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายใหม่ทุกครั้ง หรือไม่

ตอบ การรับฟังความคิดเห็นเป็นไปเพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นที่รอบด้านและครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน หากได้มีการดำเนินการดังกล่าวครบถ้วนและได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาประกอบการพิจารณาในการตรากฎหมายแล้ว กรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างฯ ซึ่งเกิดจากการนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณา ก็ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมอีก แต่หากในกระบวนการตรากฎหมายไม่ว่าในขั้นตอนใด หากจำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียซึ่งยังดำเนินการมาไม่ครบถ้วนเพียงพอ กรณีเช่นนี้ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา

๓. หากจำนวนอัตราส่วนของผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับร่างกฎหมายมีมากกว่าเมื่อเทียบกับผู้แสดงความเห็นทั้งหมด จะส่งผลกระทบต่อพิจารณาว่าร่างกฎหมายนั้นหรือไม่

ตอบ การรับฟังความคิดเห็นมิใช่การทำประชามติ แต่เป็นไปเพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้รับข้อมูลที่รอบด้านเพื่อประกอบการพิจารณาการจัดทำร่างกฎหมาย ดังนั้น จำนวนของผู้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยจึงไม่กระทบต่อการพิจารณาร่างกฎหมายนั้น อย่างไรก็ตาม การเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นฝ่ายใด ผู้รับฟังความคิดเห็นต้องให้เหตุผลสนับสนุนที่ใช้ในการตัดสินใจดังกล่าวด้วยเสมอ

มาตรา ๙ ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายหรือการประเมินผลสัมฤทธิ์ไว้เป็นการเฉพาะ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังกล่าวตามกฎหมายนั้น

๑. กรณีกฎหมายใดมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไว้เป็นการเฉพาะอยู่แล้ว จำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและคำแนะนำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังความคิดเห็นหรือไม่ (มาตรา ๙)

ตอบ หากมีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นไว้แล้ว ให้หน่วยงานปฏิบัติตามกฎหมายเฉพาะนั้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นที่กำหนดไว้ในคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมายนั้น กำหนดขึ้นเพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น หากดำเนินการตามคำแนะนำดังกล่าวได้ด้วยก็จะทำให้การรับฟังความคิดเห็นตามกฎหมายเฉพาะนั้นเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

มาตรา ๑๓ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง และจะใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

- (๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐนั้น
- (๒) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
- (๓) การสัมภาษณ์ หรือการเชิญให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น
- (๔) การสำรวจความคิดเห็น
- (๕) วิธีการอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเหมาะสม

๑. การรับฟังความคิดเห็นจะต้องกระทำผ่านระบบกลางควบคู่กับการรับฟังผ่านวิธีการอื่นด้วยเสมอหรือไม่ (มาตรา ๑๓)

ตอบ มาตรา ๑๓ กำหนดให้การรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยต้องกระทำผ่านระบบกลาง ส่วนการรับฟังโดยวิธีอื่นเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณาดำเนินการตามที่เห็นว่าเหมาะสมกับเรื่องนั้นรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่จะรับฟังความคิดเห็น

มาตรา ๑๔ ให้หน่วยงานของรัฐนำหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายไปรับฟังความคิดเห็น โดยต้องประกาศวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(๑) สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำภารกิจในเรื่องนั้น รวมทั้งความมุ่งหมายและผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์
 (๒) คำอธิบายหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย
 (๓) บุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายในด้านการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ หรือผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ

(๔) เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการหรือการกำหนดโทษอาญา รวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐทราบที่อยู่หรือที่ติดต่อของผู้เกี่ยวข้อง ให้แจ้งให้เกี่ยวข้องทราบถึงการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หรือจะแจ้งให้ทราบถึงการประกาศตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยการแจ้งอาจกระทำผ่านระบบกลาง หรือหน่วยงานของรัฐจะแจ้งผู้เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรทราบโดยตรงก็ได้

๑. เหตุใดจึงไม่กำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการรับฟังความคิดเห็นไว้ให้ชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้รับทราบระยะเวลาขั้นต่ำและสามารถประกาศกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมให้เพียงพอในการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรอบด้าน (มาตรา ๑๔)

ตอบ การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการรับฟังความคิดเห็นนั้นเป็นรายละเอียดในทางปฏิบัติซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาและโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอไว้แล้วใน [คำแนะนำเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง](#)

มาตรา ๑๕ วรรคสอง

ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหรือบังคับการตามกฎหมายใด หรือหน่วยงานของรัฐที่จะเสนอร่างกฎหมาย รวบรวมรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้นพร้อมด้วย ที่อยู่ติดต่อได้ทางอิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งให้สำนักงานทราบ

๑. เหตุใดจึงกำหนดให้หน่วยงานของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติหรือบังคับการตามกฎหมาย หรือจะเสนอร่างกฎหมายเป็นผู้รวบรวมผู้เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้นพร้อมด้วยที่อยู่ติดต่อได้ทาง อิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทราบ เพราะอาจทำให้หน่วยงานของรัฐ มีภาระที่ต้องดำเนินการเกินสมควร

ตอบ เนื่องจากหน่วยงานที่รับผิดชอบกฎหมายนั้นจะเป็นผู้รู้ดีที่สุดว่าผู้มีส่วนได้เสีย กับกฎหมายฉบับนั้นได้แก่ผู้ใดบ้าง เพราะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายกับประชาชน และการกำหนดให้ ต้องรวบรวมผู้เกี่ยวข้องในท้ายที่สุดจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานนั้นเองหากในภายหลังจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ทั้งนี้ การดำเนินการในส่วนนี้มิได้สร้างภาระเกินสมควรเพราะเป็นเรื่องจำเป็น และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้นเองโดยตรง

มาตรา ๑๙ การจัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ร่างกฎหมายที่มีได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับประชาชน ร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้น

โดยรีบด่วนเพื่อประโยชน์สำคัญของประเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือร่างกฎหมายอื่นที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็นแล้ว ให้ถือว่าได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นโดยชอบตามหมวดนี้แล้ว และเพื่อประโยชน์

แห่งการนี้ หน่วยงานของรัฐจะไม่เปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าว หรือจะเปิดเผยตามที่เห็นสมควรก็ได้

๑. ผู้ใดมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดให้ร่างกฎหมายใดได้รับการยกเว้นให้มีการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากที่พระราชบัญญัติบัญญัติไว้ หรือไม่ต้องเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานวิเคราะห์ผลกระทบ หรือเปิดเผยตามที่เห็นสมควร

ตอบ การพิจารณาว่าร่างกฎหมายใดจะเข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๑๙ นั้น จะเริ่มจากหน่วยงานผู้เสนอร่างกฎหมายที่จะพิจารณาเป็นลำดับแรก ถัดมาคือในชั้นการตรวจสอบเรื่องก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะเป็นผู้พิจารณา โดยหากเห็นว่ากฎหมายที่จะเสนอนั้นไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรานี้ก็อาจแจ้งให้หน่วยงานผู้เสนอร่างกฎหมายดำเนินการให้ครบถ้วนเสียก่อนได้ ในชั้นถัดมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะตรวจสอบกรณีนี้อีกครั้งหนึ่ง และสามารถจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือเผยแพร่ผลการรับฟังความคิดเห็นได้ หากเห็นว่าร่างกฎหมายนั้นไม่เข้าเงื่อนไขตามมาตรา ๑๙

๒. การบัญญัติให้การจัดทำร่างกฎหมายบางประเภทตามที่กฎหมายกำหนดไม่ต้องเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบนั้นขัดหรือแย้งกับ มาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน หรือไม่

ตอบ โดยลักษณะของกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙ อาจมีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง หรือการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เนื่องจากอาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจะต้องพิทักษ์รักษาไว้ การกำหนดหลักการตามมาตรา ๑๙ จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้รัฐพึงเปิดเผยข้อมูลในเรื่องนี้เท่าที่จะสามารถกระทำได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่เปิดเผยข้อมูลนั้นต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น โดยหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะต้องพิจารณากลับกรองให้การดำเนินการที่จะเข้ากรณีตามมาตรา ๑๙ เป็นไปเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

๓. เหตุใดจึงมิได้กำหนดให้กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง แต่รัฐจำเป็นต้องจัดเก็บภาษีเพื่อประโยชน์และความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ให้ได้รับยกเว้นจากหลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็น การเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานผลกระทบดังกล่าว จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและการตีความกฎหมายได้

ตอบ ร่างกฎหมายเกี่ยวกับภาษีมียหลายลักษณะทั้งที่เป็นเรื่องลับและเป็นเรื่องที่สามารถเปิดเผยได้ ซึ่งหากเปิดเผยได้ สมควรอย่างยิ่งที่จะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชน การพิจารณาว่าร่างกฎหมายเกี่ยวกับภาษีฉบับใดจะได้รับการยกเว้นตามมาตรา ๑๙ จึงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณี

๔. เหตุใดจึงไม่กำหนดให้ชัดเจนว่าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นกฎหมายที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๑๙ เพราะในทางปฏิบัติหากต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นจะสามารถดำเนินการได้ยาก และอาจเป็นช่องทางให้มีผู้ร้องเรียนว่าตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียแต่ไม่มีการรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำงบประมาณ

ตอบ ในทางปฏิบัติสำนักงบประมาณสามารถกำหนดรูปแบบหรือวิธีการรับฟังความคิดเห็นที่เหมาะสมกับกระบวนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อยู่แล้ว เช่น การรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานต่าง ๆ

มาตรา ๒๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาอาจมีมติหรือตราข้อบังคับให้มีการรับฟังความคิดเห็นหรือวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายก่อนหรือในระหว่างการศึกษาร่างกฎหมายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

๑. เหตุใดจึงไม่กำหนดให้ชัดเจนว่าหน่วยงานของรัฐใดมีหน้าที่รับผิดชอบการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย กรณีเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ตอบ พระราชบัญญัตินี้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายในชั้นของฝ่ายบริหารเป็นหลัก ส่วนการจัดทำร่างกฎหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับการเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชน หรือข้อบังคับการประชุมสภาที่จะกำหนดเรื่องการจัดทำและการตรวจสอบร่างกฎหมาย ดังนั้น หากจะกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนี้จะต้องกำหนดไว้ในกฎหมายหรือข้อบังคับดังกล่าว

๒. ร่างกฎหมายที่เสนอโดยประชาชนจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายด้วยหรือไม่ อย่างไร

ตอบ การเข้าชื่อเสนอกฎหมายของประชาชนจะเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายจึงต้องพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น และเนื่องจากการเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชนเป็นการเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณารับหลักการ การจะกำหนดให้ร่างฯ ที่เสนอนั้นต้องรับฟังความคิดเห็น หรือวิเคราะห์ผลกระทบมาก่อนหรือไม่ นั้น จะเป็นไปตามข้อบังคับที่สภาผู้แทนราษฎรจะกำหนดขึ้นตามมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญ

คำถาม – คำตอบเกี่ยวกับ
คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย

คำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
เรื่อง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย

โดยที่มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมาย โดยการรับฟังความคิดเห็นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทราบถึงปัญหา สาเหตุของปัญหา และผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนจนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ทั้งนี้ มิได้มุ่งหมายที่จะสำรวจจำนวนคนที่สนับสนุนหรือคัดค้านร่างกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงออกคำแนะนำเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ควรดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ต้องการและชัดเจนไม่ปกปิดข้อมูลต่อประชาชน

๑. คำว่า “ไม่ปกปิดข้อมูลต่อประชาชน” ตามคำแนะนำฯ ข้อ ๑ นั้นหมายความว่ารวมถึงข้อมูลส่วนตัวของผู้แสดงความคิดเห็นด้วยหรือไม่

ตอบ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นโดยไม่ปกปิดข้อมูลต่อประชาชนนั้น หมายถึง หน่วยงานผู้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจเรื่องที่น่าไปรับฟังความคิดเห็นได้อย่างแท้จริง และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ได้ สำหรับข้อมูลส่วนตัวของผู้แสดงความคิดเห็นนั้น หน่วยงานของรัฐจะต้องไม่เปิดเผยให้บุคคลอื่นทราบ เว้นแต่ผู้นั้นจะยินยอมให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวได้

ข้อ ๔ ควรมีระยะเวลาเพียงพอในการรับฟังความคิดเห็น เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง
คิดวิเคราะห์ ตรึกตรอง และร่วมแสดงความคิดเห็นได้ การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศควรมีระยะเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน เว้นแต่มีเหตุผลความจำเป็นอื่น ซึ่งหน่วยงานของรัฐ
ควรระบุเหตุผลและประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปด้วย

๑. การกำหนดให้การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศควรมีระยะเวลา
ไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน นั้นเหมาะสมหรือไม่ และเหตุใดจึงไม่กำหนดให้ชัดเจนว่ากรณีใดบ้างที่เข้า
ลักษณะ “เหตุผลความจำเป็นอื่น” ซึ่งสามารถการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยี
สารสนเทศในระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วันได้

ตอบ ระยะเวลา ๑๕ วัน เป็นเพียงระยะเวลาขั้นต่ำที่หน่วยงานของรัฐต้องเปิด
โอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้ แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานควรพิจารณากำหนดระยะเวลาในการรับฟัง
ที่เพียงพอและเหมาะสมกับเรื่องและผู้เกี่ยวข้องที่จะรับฟัง สำหรับเหตุผลความจำเป็นอื่นที่จะรับฟัง
น้อยกว่า ๑๕ วันนั้น ต้องพิจารณาเหตุผลความจำเป็นเป็นรายกรณีไป ยากที่จะสามารถกำหนด
รายละเอียดในเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจนในคำแนะนำได้ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาจะเป็นผู้พิจารณาเหตุผลความจำเป็นอีกครั้งหนึ่ง โดยหากเห็นว่าหน่วยงาน
รับฟังความคิดเห็นไม่เพียงพอ ก็อาจขอให้รับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

ข้อ ๕ การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางอาจไม่สามารถเข้าถึงผู้เกี่ยวข้องได้ครบถ้วนทุกกลุ่ม จึงควรใช้เป็นวิธีการพื้นฐานควบคู่กับการรับฟังความคิดเห็นผ่านวิธีการอื่นด้วย เช่น การสัมภาษณ์ การเชิญมาให้ข้อมูล หรือการประชุม ในกรณีที่สมควรก็อาจจัดการรับฟังความคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่มีเทคโนโลยีเพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นนั้นเข้าถึงผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในการรับฟังความคิดเห็นต้องคำนึงถึงลักษณะและจำนวนของผู้เกี่ยวข้อง เนื้อหาของร่างกฎหมาย และการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในการแสดงความคิดเห็นอย่างเพียงพอและไม่เป็นการสร้างภาระจนเกินความจำเป็น

๑. กรณีใดบ้างจึงจะถือว่ามี การรับฟังความคิดเห็นอย่างครบถ้วนแล้ว เช่น ควรมีจำนวนผู้แสดงความคิดเห็นเท่าใด

ตอบ การพิจารณาว่าการรับฟังความคิดเห็นนั้นครบถ้วนหรือไม่จะพิจารณาจาก (๑) ได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนแล้วหรือไม่ (๒) ได้ดำเนินการถูกต้องครบถ้วนตามขั้นที่กำหนดไว้หรือไม่ (๓) ใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้วหรือไม่ เป็นสำคัญ ส่วนจำนวนของผู้แสดงความคิดเห็นนั้นอาจนำมาประกอบการวิเคราะห์เกี่ยวกับการดำเนินการข้างต้นได้ แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถที่จะกำหนดจำนวนของผู้แสดงความคิดเห็นไว้ตายตัวได้